

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет кораблебудування
імені адмірала Макарова

**В. В. Івата, Ю. О. Кіскіна,
Ю. П. Майданевич, А. О. Трофімов**

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до виконання магістерських робіт
студентами V курсу денної форми навчання
інженерно-економічного факультету
спеціальності 8.050106 "Облік і аудит"
на присвоєння кваліфікації "Магістр з обліку і аудиту"**

За редакцією
О. В. Погорелової, Л. Б. Прокоповича

Рекомендовано Методичною радою НУК

Миколаїв 2009

УДК 657.01

Методичні вказівки до виконання магістерських робіт студентами V курсу денної форми навчання інженерно-економічного факультету спеціальності 8.050106 "Облік і аудит" на присвоєння кваліфікації "Магістр з обліку і аудиту" / В.В. Івата, Ю.О. Кіскіна, Ю.П. Майданевич, А.О. Трофімов; За ред. О.В. Погорелової, Л.Б. Прокоповича. – Миколаїв: НУК, 2009. – 56 с.

Кафедра обліку і економічного аналізу

Методичні вказівки до виконання магістерських робіт призначені для забезпечення єдиних вимог щодо порядку, тематики, структури, змісту, оформлення та якості виконання магістерських робіт і авторефератів магістерських робіт студентами спеціальності 8.050106 "Облік і аудит", визначають порядок захисту магістерських робіт.

Рецензент кандидат економічних наук, доцент М.В. Дубініна

Згідно з наказом ректора НУК №8 від 09.01.2008 методичні вказівки публікуються в авторській редакції і відповідальність за їх редагування несе автор.

ВСТУП

Сучасний магістр з обліку і аудиту повинен володіти комплексом знань із гуманітарних, фундаментальних та фахових обліково-аналітичних дисциплін, мати добру практичну підготовку для виконання функціональних обов'язків на підприємствах та організаціях різних видів економічної діяльності, у науково-дослідних установах, міністерствах, відомствах.

Магістерська робота – найважливіша форма самостійної роботи студента, в процесі якої він набуває умінь і навички організації та здійснення наукових досліджень. Вона визначає загальноосвітню та фахову зрілість випускника, вміння діалектично мислити, творчо застосовувати набуті знання при розв'язанні тих чи інших практичних завдань у сфері обліку і аудиту.

Успішне виконання студентом магістерської роботи значною мірою залежить від того, наскільки він чітко уявляє собі основні вимоги щодо теоретичного рівня, змісту, структури, обсягу, форми викладення матеріалу та оформлення роботи.

Магістерська робота студентами спеціальності 8.050106 "Облік і аудит" виконується згідно з навчальним планом освітньо-кваліфікаційного рівня "магістр".

Магістерська робота покликана показати, наскільки студент уміє аналізувати, узагальнювати і формулювати висновки із результатів дослідження, самостійно працювати з нормативними, літературними та джерелами практичної інформації. При оцінці магістерської роботи враховуються не лише якість самої роботи та автореферату, характер викладу основних її положень у публікаціях й під час публічного захисту, але й її оформлення.

На попередньому етапі в строки, які встановлені кафедрою, проводиться захист виконаних, згідно з завданням, магістерських робіт перед комісією, яка призначається завідуючим кафедрою.

Кафедральна комісія розглядає магістерську роботу та автореферату на відповідність встановленим даними методичними вказівками вимогам.

За результатами цього захисту приймається рішення про передачу магістерської роботи разом з авторефератом на рецензування чи про усунення студентом недоліків, виявлених під час кафедрального захисту. При кінцевому розгляді магістерської роботи і автореферату в випадку наявності суттєвих відхилень від встановлених вимог комісія приймає рішення про недопущення студента до захисту перед Державною екзаменаційною комісією. Це є підставою для відрахування студента з університету з причин невиконання графіку навчального процесу.

Після отримання позитивної рецензії магістерська робота допускається до захисту перед Державною екзаменаційною комісією. Захист магістерської роботи перед Державною екзаменаційною комісією дає право на присвоєння студенту кваліфікації магістра з обліку і аудиту.

Ці методичні вказівки визначають вимоги до теми, структури, змісту та оформлення магістерських робіт, які виконані студентами спеціальності 8.050106 "Облік і аудит". Магістерська робота, яка не відповідає зазначеним вимогам, до захисту перед Державною комісією не допускається.

1. ВИМОГИ ДО ЗМІСТУ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

1.1. Загальні положення магістерського дослідження

Згідно з навчальним планом освітньо-кваліфікаційного рівня "магістр" під час виконання магістерського дослідження студент повинен:

1. Розв'язати обрану наукову проблему (завдання) та представити результати дослідження у вигляді:

- магістерської роботи;
- автореферату магістерської роботи.

2. Опублікувати результати магістерського дослідження. Публікаціями результатів магістерського дослідження є друковані праці у наукових виданнях, а також друковані тези, доповіді і матеріали будь-яких конференцій, конгресів, симпозіумів, семінарів тощо. Для допущення студента до захисту магістерської роботи йому потрібно мати мінімум три публікації (по одній на кожен розділ магістерської роботи). Наявність в одному випуску (номері) журналу (або іншому друкованому виданні) більше однієї друкованої праці вважається за одну публікацію.

3. Зробити апробацію матеріалів магістерського дослідження у вигляді участі у наукових конференціях, конгресах, симпозіумах, семінарах (публікація результатів дослідження у науковому виданні не вважається апробацією). Для допущення студента до захисту магістерської роботи йому необхідні мінімум дві апробації матеріалів магістерського дослідження.

Під час написання магістерської роботи студент повинен обов'язково робити посилання на джерела, з яких він запозичив матеріали або окремі результати. У випадку використання запозиченого матеріалу без посилання на джерело, магістерська робота не допускається до захисту перед Державною комісією.

В магістерській роботі студент повинен стисло, логічно й аргументовано викладати зміст і результати дослідження, уникати загальних слів, бездоказових тверджень, тавтології та ускладненої термінології псевдонаукового характеру.

1.2. Вимоги до теми магістерської роботи

Теми магістерських дипломних робіт пропонуються студентам у відповідності з напрямками науково-дослідної роботи кафедри з урахуванням науково-практичних інтересів студентів.

При складанні тематики магістерських робіт застосовується лаконічність та однозначність формулювань; відображення в них професійних завдань, що передбачені спеціальністю "Облік і аудит".

Тема магістерської роботи по спеціальності "Облік і аудит" не повинна бути загальноекономічною. Назва теми повинна містити в собі одну або дві професійні області із вказаної спеціальності:

- облік (фінансовий, податковий, управлінський, оперативний);
- контроль;
- економічний аналіз;
- аудит та ін.

Тема, по можливості, повинна бути короткою, відповідати обраній професійній області та суті вирішеної наукової проблеми (задачі), вказувати на мету магістерського дослідження і його завершеність. Іноді для більшої конкретизації до назви слід додати невеликий (4–6 слів) підзаголовок. У назві не бажано використовувати ускладнену термінологію псевдонаукового характеру. Також треба уникати назв, що починаються зі слів "Дослідження питання...", "Дослідження деяких шляхів...", "Деякі питання...", "Матеріали до вивчення...", "До питання..." тощо, в яких не відображено достатньою мірою суть проблеми.

Приклади назв тем магістерських робіт:

- Методика і організація обліку біологічних активів та аналіз їх використання (на прикладі ЗАТ "Степовий");
- Організація і методика обліку та аудиту капітальних інвестицій (на прикладі ВАТ "Акер Ярде").

Більш повний перелік приблизних тем магістерських робіт наведено у дод. А.

Обираючи тему магістерської роботи, студент повинен, по перше, з'ясувати чи є на базовому підприємстві доступна інформація, котра необхідна для виконання роботи (потрібно дослідити останні три–п'ять років), і по-друге, оцінити свої можливості за критичним аналізом професійної області, яка досліджується та вирішення наукової проблеми. Останнє дуже важливо, оскільки саме виявлені студентом недоліки та наукова новизна у подальшому будуть основною складовою до захисту магістерської роботи перед Державною комісією.

Тема магістерської роботи обирається студентом за узгодженням з науковим керівником роботи, який призначається кафедрою "Облік і економічний аналіз". Узгоджена тема затверджується на засіданні кафедри.

1.3. Структура магістерської роботи

Магістерська робота як оригінальне теоретично-прикладне дослідження повинна мати певну логіку побудови, послідовність і завершеність. Вона повинна містити;

- титульний аркуш;
- зміст;
- перелік умовних скорочень (за необхідності);
- вступ;
- основну частину, яка складається з розділів та підрозділів;
- висновки;
- список використаних джерел;
- додатки.

1.4. Вимоги до титульного аркуша магістерської роботи

Титульний аркуш магістерської роботи містить:

- найменування вищого навчального закладу;
- найменування кафедри; прізвище, ім'я, по батькові завідуючого кафедрою, його підпис; дата допущення роботи до захисту;
- тема магістерської роботи;
- прізвище, ім'я, по батькові наукового керівника; його підпис;
- прізвище, ім'я, по батькові наукового студента; його підпис;
- рік.

Зразок титульного аркушу наведено у дод. Б.

1.5. Вимоги до вступу

У вступі розкривається сутність і стан обліково-аналітичної або контрольної проблеми (задачі) та її значущість, підстави і вихідні дані для розроблення теми, обґрунтування необхідності проведення дослідження. В ньому подають загальну характеристику магістерської роботи в рекомендованій нижче послідовності.

- актуальність теми;
- мета і завдання магістерської роботи;
- об'єкт дослідження;
- предмет дослідження;
- методи дослідження;
- наукова новизна одержаних результатів;

- апробація результатів магістерської роботи;
- публікації.

Актуальність теми. Шляхом критичного аналізу та порівняння з відомими розв'язаннями проблеми (наукової задачі) обґрунтовують актуальність і доцільність роботи для розвитку обліково-аналітичної, контрольно-аудиторської діяльності, особливо на користь господарського механізму підприємств обраної галузі. Висвітлення актуальності не повинно бути багатослівним. Досить кількома реченнями висловити головне – сутність проблеми або наукового завдання.

Мета і завдання магістерської роботи. Формулюють мету роботи і завдання, які необхідно вирішити для досягнення поставленої мети. Не слід формулювати мету як "Дослідження...", "Вивчення...", тому що ці слова вказують на засіб досягнення мети, а не на саму мету.

Об'єкт дослідження – це процес або явище, що породжує проблемну ситуацію в галузі обліку, аналізу, контролю та аудиту, і обрані для вивчення.

Предмет дослідження міститься в межах об'єкта. Об'єкт і предмет дослідження як категорії наукового процесу співвідносяться між собою як загальне і часткове. В об'єкті виділяється та його частина, яка є предметом дослідження. Саме на нього спрямована основна увага автора магістерської роботи, оскільки предмет дослідження визначає тему магістерського дослідження, яка визначається на титульному аркуші як його назва.

Методи дослідження. Подають перелік використаних методів дослідження для досягнення поставленої в роботі мети. Перераховувати їх треба не відірвано від змісту роботи, а коротко та змістовно визначаючи, що саме досліджувалось тим чи іншим методом. Це дасть змогу пересвідчитися в логічності та прийнятності вибору саме цих методів.

Наукова новизна одержаних результатів. Подають коротку анотацію нових положень (рішень), запропонованих магістрантом особисто. Необхідно показати відмінність одержаних результатів від відомих раніше, описати ступінь новизни (вперше одержано, удосконалено, дістало подальший розвиток).

У жодному випадку не можна вдаватися до викладу нових положень та рішень у вигляді анотації, коли просто констатують, що в магістерській роботі зроблено, а сутності і новизни із написаного виявити неможливо.

Апробація результатів магістерської роботи. Вказується, на яких наукових з'їздах, конференціях, симпозіумах, нарадах оприлюднені результати досліджень, викладені у магістерській роботі.

Публікації. Вказують, у яких статтях у наукових журналах, збірниках наукових праць, матеріалах і тезах конференцій, конгресів, симпозіумів, семінарів тощо опубліковані результати магістерської роботи.

1.6. Вимоги до першого розділу

У першому розділі студент повинен показати свої науково-дослідницькі здібності. Від нього вимагається розкрити сучасний стан наукової думки в галузі проблем обліку, аналізу та аудиту з досліджуваної теми, проаналізувати різні теорії та погляди, зробити критичний огляд відповідних наукових джерел, у тому числі закордонних, висловити та обґрунтувати своє ставлення, навести власний аналіз основних категорій і понять, сформулювати проблемні питання.

Особливу увагу у цьому розділі слід звернути на:

- якість і глибину теоретико-методологічного аналізу проблеми;
- наявність та якість критичного огляду законодавчо-нормативних та літературних джерел;
- наявність наукової полеміки;
- етику цитування (посилання на використанні джерела);
- самостійність суджень і викладу матеріалу (наявність власної думки студента).

У структурному плані теоретичний розділ магістерської роботи може бути поділений на 3–4 взаємопов'язаних підрозділи. Загальний обсяг цього розділу має бути у межах 20–25 відсотків обсягу магістерської роботи (загальний обсяг роботи 80–100 аркушів).

Висновки до першого розділу мають містити структуроване узагальнення результатів проведеного у даному розділі дослідження, оцінку стану (повноти, протиріч, і та ін.) законодавчо-нормативної бази та наявних проблем, а також нерозв'язаних теоретичних питань, які виявлені студентом при вивченні, коротке резюме стосовно необхідності проведення досліджень у даній галузі.

1.7. Вимоги до другого розділу

Другий розділ магістерської роботи повинен відображати діючу на базовому підприємстві методику і організацію облікової, аналітичної, контрольної роботи відповідно до обраної професійної області.

З початку, в цьому розділі необхідно надати виробничо-економічну характеристику об'єкта дослідження. Вона повинна включати правові та

організаційні основи функціонування підприємства, установи або організації, загальну оцінку економічного та фінансового стану в динаміці за три – п'ять років. Зокрема, проведений студентом аналіз повинен бути ув'язаний з темою дослідження. У роботі над даним розділом студент має використати свої аналітично-контрольні здібності. Він повинен ґрунтовно проаналізувати фактичний стан досліджуваної проблеми виключно на матеріалах обраного підприємства.

У цьому розділі може бути три-чотири відносно самостійних підрозділів, що містять аналіз та оцінку конкретних сфер діяльності об'єкта дослідження. Розділ має бути максимально насиченим фактичною інформацією (таблиці, графіки, діаграми, схеми), що відображають відповідні моменти діяльності підприємства. Розділ повинен містити всебічну характеристику професійної області, яка вивчається (бухгалтерського обліку, технології обробки обліково-аналітичної інформації, аналізу, аудиту і та ін.) на базовому підприємстві і критичну оцінку існуючого стану. Особливу увагу в цьому розділі слід приділити формулюванню виявлених недоліків.

У даному розділі особливу увагу слід приділити таким аспектам:

- наявність, систематичність і глибина особистого аналізу фактичної інформації про діяльність підприємства;
- наявність, переконливість узагальнень і висновків з проведеного дослідження, виявлення проблем і недоліків у діяльності підприємства за темою магістерської роботи.

Висновки до другого розділу мають містити стислу характеристику діяльності базового підприємства, а також виявлені особливості та недоліки організації і методики облікової, аудиторської, аналітичної або контрольної роботи за обраним напрямком дослідження (згідно теми магістерської роботи).

1.8. Вимоги до третього розділу

Третій розділ магістерської роботи являється органічним продовженням другого розділу. В ньому визначаються напрямки удосконалення професійної області, яка досліджується, формулюються конкретні пропозиції, даються рекомендації з практичного застосування запропонованих розробок. Структурно він вміщує 2–3 підрозділи. Характер і зміст запропонованих заходів мають базуватися на дослідженні відповідних ділянок обліку, економічного аналізу або аудиту на підприємстві, проведеному у другому розділі магістерської роботи. Обов'язковим для цього роз-

ділу є наукова новизна зроблених пропозицій, визначення ефективності запропонованих студентом удосконалень, показниками якої можуть бути: економічний ефект, зниження трудомісткості, підвищення аналітичності інформації, скорочення термінів обробки обліково-аналітичної або аудиторської інформації та ін.

Варто акцентувати увагу на таких питаннях:

- логічність зв'язку заходів, що пропонуються для вирішення проблеми, із проведенням дослідженням обліково-аналітичних матеріалів, що характеризують діяльність підприємства;

- обґрунтування та розрахунки ефективності запропонованих рішень.

За результати розрахунків і зроблені на цій основі висновки відповідальність несе студент – автор магістерської роботи.

У висновках до третього розділу повинні бути сформульовані чіткі пропозиції щодо розв'язання виявлених під час дослідження проблемних питань та недоліків методики та організації обліку, аналізу, аудиту або контролю згідно теми дослідження з обов'язковим зазначенням наукової новизни та ефективності таких пропозицій.

1.9. Вимоги до висновків та додатків

Висновки до всієї магістерської роботи повинні містити найважливіші наукові та практичні результати, одержані в роботі, формулювання розв'язаної науково-практичної проблеми (задачі) в галузі обліку, аналізу ба аудиту, її значення для науки і практики. Також мають бути сформульовані висновки та рекомендації щодо наукового та практичного використання здобутих результатів.

У висновках необхідно наголосити на якісних і кількісних показниках здійснених пропозицій, обґрунтувати достовірність результатів, викласти рекомендації щодо їх використання.

До додатків доцільно включати допоміжний матеріал:

- фінансова звітність базового підприємства;
- первинні, зведені документи та облікові регістри, машинограми щодо яких були висловлені зауваження або пропозиції по удосконаленню;
- запропоновані схеми документообігу;
- допоміжні розрахункові таблиці;
- робочі документи аудитора;
- аудиторські висновки тощо.

2. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

2.1. Загальні вимоги до оформлення

Магістерська робота по спеціальності 8.050106 "Облік і аудит" виконується державною мовою з додержанням професійно-літературного стилю. Загальний обсяг магістерської роботи повинен становити 80–100 сторінок. До загального обсягу магістерської роботи не входять список використаних джерел, додатки.

Першою сторінкою магістерської роботи є титульний аркуш встановленої форми (дод. А). Безпосередньо текстову частину магістерської роботи виконують машинописним способом та за допомогою комп'ютера з одного боку аркуша формату А4 (210×297 мм) від двадцяти до тридцяти рядків на сторінці. Мінімальна висота рукописного шрифту 3 мм. Допускається використати папір форматів у межах від 203×288 до 210×297 мм і подавати таблиці та ілюстрації на аркушах формату А3. Шрифт друку повинен бути чітким, стрічка – чорного кольору середньої жирності. Щільність тексту роботи повинна бути однаковою. Вимоги до шрифту та міжрядковому інтервалу при виконанні магістерської роботи за допомогою комп'ютера наведені у табл. 1.

Таблиця 1

Параметри	Варіант 1	Варіант 2
Найменування шрифту	Times New Roman	Curier New
Розмір шрифту основного тексту роботи	14	12
Розмір заголовків структурних частин та підрозділів	16	14
Міжрядковий інтервал	1,5	2

Параметри тексту представлені у табл. 1 наведені при умові використання текстового редактору MS Word та операційних систем MS Windows 9x, XP, 2000, Vista. За умов використання інших текстових редакторів та операційних систем необхідно намагатися по можливості

дотримуватися вказаних у табл. 1 вимог (наприклад, при відсутності на ПЕОМ запропонованих шрифтів можна замінити Times New Roman на Times, Courier New – на Courier, Helvetica).

В рисунках та таблицях допускається використання інших параметрів тексту, але при умові дотримання розміру шрифту не менше 8 кеглю.

Вписувати в текст роботи окремі іншомовні слова, формули, умовні знаки можна чорнилом, тушшю, пастою тільки чорного кольору, при цьому щільність вписаного тексту повинна бути наближеною до щільності основного тексту.

Друкарські помилки і графічні неточності, які були виявлені в процесі написання роботи, можна виправляти підчищенням, або зафарбуванням білою фарбою і нанесенням на тому ж місці або між рядками виправленого тексту (фрагменту рисунка) машинописним або рукописним способом. Допускається наявність не більше двох виправлень на одній сторінці.

Текст основної частини роботи поділяють на розділи, підрозділи (при необхідності на пункти).

Заголовки структурних частин роботи: "ЗМІСТ", "ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ", "ВСТУП", "РОЗДІЛ", "ВИСНОВКИ", "СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ", "ДОДАТКИ" друкуються великими літерами симетрично до тексту (приклад наведено у дод. В).

Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу. Крапку в кінці заголовка не ставлять. Якщо заголовок складається з двох, або більше речень, їх розділяють крапкою.

Заголовки пунктів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу в розрядці в підбір до тексту. В кінці заголовка пункту ставиться крапка (див. дод. В).

Відстань між заголовками (за винятком заголовка пункту) та текстом повинна дорівнювати 2 рядкам з міжрядковим інтервалом від 1,5 до 2.

Кожну структурну частину магістерської роботи треба починати з нової сторінки.

2.2. Вимоги до нумерації

Нумерацію в магістерській роботі сторінок, розділів, підрозділів, пунктів, рисунків, таблиць, формул подають арабськими цифрами без знака "№".

На титульному аркуші, який включають до загальної нумерації сторінок роботи, номер сторінки не ставлять. На наступних сторінках номер

проставляють унизу аркуша симетрично до тексту без крапки в кінці. Аркуші додатків не підлягають нумерації.

Найменування наступних структурних частин роботи не нумерують: зміст, перелік умовних позначень, вступ, висновки, список використаних джерел, додатки.

Номер розділу ставлять після слова "РОЗДІЛ", після номера крапку не ставлять, потім з нового рядка друкують заголовок розділу (див. дод. В).

Підрозділи нумерують у межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, між якими ставлять крапку. В кінці номера підрозділу повинна стояти крапка, наприклад: "3.2." (другий підрозділ третього розділу). Потім у тому ж рядку дається заголовок підрозділу (див. дод. В).

Ілюстрації (фотографії, креслення, схеми, графіки, карти) і таблиці необхідно подавати в магістерській роботі безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше, або на наступній сторінці. Ілюстрації та таблиці, які розміщені на окремих сторінках роботи включаються до загальної нумерації сторінок.

Ілюстрації позначають словом "Рис." і нумерують послідовно в межах розділу за винятком ілюстрацій, поданих у додатках. Номер ілюстрації повинен складатися з номера розділу і порядкового

номера ілюстрації, між якими ставиться крапка. В кінці номеру рисунку повинна стояти крапка.

Наприклад: "Рис. 1.12." (дванадцятий рисунок першого розділу). Номер ілюстрації та її назву розміщують симетрично до тексту під ілюстрацією (див. дод. Г). Пояснювальні підписи розміщують послідовно під ілюстрацією.

Таблиці нумерують послідовно (за винятком таблиць, поданих у додатках) в межах розділу. В правому верхньому куті над відповідним заголовком таблиці розміщують надпис "Таблиця" із зазначенням її номера. Номер таблиці повинен складатися з номеру розділу і порядкового номеру таблиці, між якими ставиться крапка, наприклад: "Таблиця 1.2" (друга таблиця першого розділу).

Перенесення частини таблиці на інший аркуш допускається, як виняток. При перенесенні частини таблиці на інший аркуш слово "Таблиця" і її номер вказують один раз справа над першою частиною таблиці, над іншими частинами вказують слова "Продовж. табл." і вказують номер таблиці, наприклад: "Продовж. табл. 2.3" (див. дод. Д).

Формули в роботі (якщо їх більше однієї) нумеруються у межах роз-

ділу (див. дод. Е). Номер формули складається з номера розділу і порядкового номера формули в розділі, між якими ставиться крапка. Номери формул пишуть біля правого поля аркуша на рівні нижнього рядка відповідної формули в круглих дужках, наприклад "(3.1)" (перша формула третього розділу).

Примітки до тексту і таблиць, в яких вказують довідкові і пояснювальні дані, нумерують послідовно в межах однієї сторінки. Якщо приміток на одному аркуші декілька, то після слова "Примітки" ставлять двокрапку, наприклад:

Примітки:

1. ...
2. ...

Якщо є одна примітка, то її не нумерують і після слова "Примітка" ставлять крапку.

2.3. Вимоги до ілюстрацій

Кожна ілюстрація повинна відповідати тексту, а текст – ілюстрації. Ілюстрації повинні мати назву, яку розміщують після номера ілюстрації. При необхідності ілюстрації доповнюють пояснювальним текстом, що розміщується під ними.

Основними видами ілюстративного матеріалу в магістерській роботі може бути: креслення, технічний рисунок, схема, фотографія, діаграма, графік.

В магістерській роботі можна виконувати ілюстрації без використання ПЕОМ. У даному випадку ілюстрації повинні бути виконані чорнилом, тушшю або пастою чорного кольору на білому непрозорому папері, а фотознімки розміром, меншим за формат А4 повинні бути наклеєні на стандартному аркуші білого паперу формату А4.

2.4. Вимоги до таблиць

Цифровий матеріал, який наведено в магістерській роботі, як правило, повинен оформлюватися у формі таблиць.

Кожна таблиця повинна мати назву, яку розміщують над таблицею і друкують симетрично до тексту. Назву і слово "Таблиця" починають з великої літери. Назву не підкреслюють.

Заголовки граф таблиці повинні починатися з великих літер, підзаголовки – з маленьких, якщо вони складають одне речення із заголовком,

і з великих, якщо вони є самостійними. Висота рядків повинна бути не менше 5 мм. Графу з порядковими номерами рядків до таблиці включати не обов'язково.

Таблицю розміщують після першого згадування про неї в тексті таким чином, щоб її можна було читати без повороту переплетеного блоку роботи або з поворотом за годинниковою стрілкою. Таблицю з великою кількістю рядків можна переносити на інший аркуш. При перенесенні таблиці на інший аркуш (сторінку) назву вміщують тільки над її першою частиною (див. дод. Д). Якщо рядки, або графи таблиці виходять за формат сторінки, то таблицю необхідно подати у додатках до магістерської роботи.

Якщо текст, який повторюється в графі таблиці, складається з одного слова, його можна замінити лапками, якщо з двох або більше слів, то при першому повторенні його замінюють словами "те саме", а далі лапками. Ставити лапки замість цифр, знаків і математичних символів, які повторюються, не слід. Якщо цифрові або інші дані в якому-небудь рядку таблиці не подають, то в ньому ставлять прочерк (див. дод. Д).

2.5. Вимоги до формул

Пояснення значень символів і числових коефіцієнтів, які наведені в магістерській роботі, треба подавати безпосередньо під формулою в тій послідовності, в якій вони представлені у формулі. Значення кожного символу і числового коефіцієнта треба подавати з нового рядка. Перший рядок пояснення починають зі слова "де" без двокрапки.

Рівняння і формули треба виділяти з тексту вільними рядками. Вище і нижче кожної формули потрібно залишати інтервал, що становить не менше одного вільного рядка (див. дод. Е). Якщо рівняння не вміщуються в один рядок, його слід перенести після знака рівності (=) або після знаків плюс (+), мінус (–), множення (×).

Порядкові номери формул позначають арабськими цифрами в круглих дужках біля правого поля сторінки без крапок від формули до її номера. Номер, який не вміщується у рядку з формулою, переносять у наступний рядок нижче формули. Номер формули при її перенесенні вміщують на рівні останнього рядка. Якщо формулу взято в рамку, то її номер записують зовні рамки з правого боку навпроти основного рядка формули.

Загальне правило пунктуації в тексті з формулами таке: формула входить до речення, як його рівноправний елемент. Тому в кінці формул

і в тексті перед ними розділові знаки ставлять відповідно до правил пунктуації.

Двокрапку перед формулою ставлять лише у випадках, передбачених правилами пунктуації:

- у тексті перед формулою є узагальнююче слово;
- цього потребує побудова тексту, що передує формулі.

Розділовими знаками між формулами, котрі йдуть одна під одною і не відокремлені текстом, можуть бути кома або крапка з комою безпосередньо за формулою до її номера.

2.6. Вимоги до посилань

При написанні магістерської роботи студент повинен давати посилання на законодавчо-нормативні документи, теоретичні джерела, які використані в роботі, або на ідеях і висновках яких розроблюються задачі і питання, дослідженню яких присвячена робота. Такі посилання дають змогу відшукати джерело і перевірити достовірність інформації, яка наведена в магістерській роботі.

Якщо в магістерській роботі використовують інформацію з монографій, оглядових статей, інших джерел з великою кількістю сторінок, тоді в посиланні необхідно точно вказати номери сторінок, ілюстрацій, таблиць, формул з джерела, на яке дається посилання в роботі.

Посилання в тексті роботи на джерела слід позначити порядковим номером за переліком використаних джерел, виділеним двома квадратними дужками, наприклад: "...у працях [1–7]..."

Коли необхідно зробити посилання на складову частину чи конкретні сторінки відповідного джерела, можна наводити посилання у квадратних дужках, при цьому номер посилання має відповідати його бібліографічному опису за переліком джерел.

Приклад:

На думку Р. Ентоні, Дж. Рису, "управлінський облік – це процес в рамках організації, що забезпечує управлінський апарат організації інформацією, що використовується для планування, власне управління та контролю за діяльністю організації" [2, с. 24].

Допускається наводити посилання на джерела у виносках, при цьому оформлення посилання має відповідати його бібліографічному опису за переліком джерел із зазначенням номера.

Приклад:

Цитата в тексті: "Усі різниці між обліковим та оподатковуваним прибутком (визначеним за податковою декларацією підприємства) можна класифікувати як постійні та тимчасові різниці" [27]1.

Відповідний опис у переліку використаних джерел:

27. Кравченко І. Облік податків на прибуток за МСБО // Бухгалтерський облік і аудит. – 1999. – № 11. – С. 38–42.

Відповідне подання виноски:

¹⁾[21] Кравченко І. Облік податків на прибуток за МСБО // Бухгалтерський облік і аудит. – 1999. – № 11. – С. 38.

Посилання на ілюстрації роботи вказують порядковим номером ілюстрації, наприклад, "рис. 1.2".

Посилання на формули роботи вказують порядковим номером формули в дужках, наприклад: ... у формулі (2.1).

На всі таблиці роботи повинні бути посилання в тексті з зазначенням їх номерів, при цьому слово "таблиця" пишуть скорочено, наприклад: ... в табл. 1.2.

У повторних посиланнях на таблиці та ілюстрації треба вказувати скорочено слово "дивися", наприклад: "див. табл. 1.2".

2.7. Вимоги до списку використаних джерел

Список використаних джерел повинен бути розташований після висновків. Джерела, які використовують при виконанні

магістерської роботи, можна розміщувати в списку одним із двох способів: по-перше, в порядку появи посилань у тексті (найбільш зручний для використання); по-друге, в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або назв джерел у хронологічному порядку.

Відомості про джерела, які включені до списку, необхідно подавати згідно з вимогами державного стандарту з обов'язковим наведенням назв праць.

Відомості про джерела, які включені до списку, необхідно складати згідно з вимогами міждержавних і державного стандартів з обов'язковим наведенням назв праць. Приклади оформлення бібліографічного опису в списку використаних джерел наведені в табл. 2.

Приклади оформлення бібліографічного опису
в списку використаних джерел

Характеристика джерела	Приклад оформлення
1	2
Монографії та посібники: один, два або три автори	Мишин Ю.А. Управленческий учет: управление затратами и результатами производственной деятельности: Монография. – М.: Издательство "Дело и сервис", 2002. – 176 с. Николаева О.Е., Шишкова Т.В. Управленческий учет. Изд. 4-е, дополн. – М.: Едиториал УРСС, 2003. – 320 с.
чотири автори	Бухгалтерський управлінський облік: Підручник для студентів спеціальності 7.050106 "Облік і аудит" / Ф.Ф. Бутинець, Т.В. Давидюк, Н.М. Малога, Л.В. Чижевська; За ред. Ф.Ф. Бутинця; 2-е вид., перероб. і доп. – Житомир: ПП "Рута", 2002. – 480 с.
п'ять та більше авторів	Управленческий учет: Учебное пособие / Под ред. А.Д. Шеремета. – М.: ИД ФБК-ПРЕСС, 2000. – 512 с. Управление затратами на предприятии: Учебник / В.Г. Лебедев, Т.Г. Дроздова, В.П. Кустарев и др.; Под общ. ред. Г.А. Краюхина. – СПб.: Издательский дом "Бизнес-пресса", 2000. – 277 с.
Перекладні видання	Друри К. Управленческий и производственный учет: Пер. с англ.; Учебник. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2003. – 1071 с.
Словники	Большой бухгалтерский словарь / Под ред. А.Н. Азрилияна. – М.: Институт новой экономики, 1999. – 574 с.
Статті: у газеті або журналі	Котляров Е., Иванов Ю. Распределение общепроизводственных расходов // Бухгалтерия. – 2001. – № 37/1 (452). – С. 41–47.
збірнику наукових праць	Прокопович Л.Б. Мотивация в процессе управления затратами за центрами ответственности // Зб. наук. пр. УДМУ. – 2004. – № 1 (394). – С. 53–58.
тезах доповідей	Прокопович Л.Б. Порівняльна характеристика центрів відповідальності та місць виникнення затрат // Міжнародна науково-практична конференція "Україна наукова 2003". – 2003. – Т. 17: Економіка підприємства. – С. 12–13.
Автореферати	Нападовська Л.В. Управлінський облік в системі гірничорудних підприємств: Автореф. дис. д-ра економ. наук: 08.06.04 / КНЕУ. – К., 2002. – 30 с.
Законодавчо-нормативна база: закони	Закон України "Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні" № 996-XIV від 16.07.99 р., зі змінами та доповненнями.

Характеристика джерела	Приклад оформлення
1	2
П(С)БО	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 "Запаси". Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 20.10.1999 р. № 242, зі змінами та доповненнями.
накази	Наказ Міністерства статистики України "Про затвердження типових форм первинних облікових документів з обліку сировини та матеріалів" від 21.06.1996 р. № 193.
інструкції	Інструкція по інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів, документів і розрахунків. Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 11 серпня 1994 р. № 69, зі змінами та доповненнями.
рекомендації	Методичні рекомендації по формуванню собівартості продукції (робіт, послуг) в промисловості. Затверджено наказом Державного комітету промислової політики України від 2.02.2001 р. № 47.

2.8. Вимоги до додатків

Додатки до магістерської роботи оформлюють як продовження роботи на наступних її сторінках (на звичайних аркушах формату А4 та А3 без використання аркушів, які наведені у дод. И, К), розмішуючи їх у порядку появи посилань у тексті роботи.

Кожний такий додаток повинен починатися з нової сторінки і мати заголовок, написаний або надрукований угорі з великої літери симетрично відносно тексту сторінки. Посередині рядка над заголовком з великої літери друкується слово "Додаток" і велика літера, яка позначає додаток (див. дод. Ж). Додаток може мати назву, яка розміщується на наступному після слова "Додаток" рядку.

Додаток слід позначити послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Г, З, Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ь, наприклад: "Додаток А", "Додаток Б" і т.ін. Один додаток позначається як "Додаток А".

Текст кожного додатка за необхідності може бути поділений на розділи й підрозділи, які нумерують у межах кожного додатка. У цьому разі перед кожним номером ставлять позначення додатка (літеру) і крапку, наприклад: "А. 2" – другий розділ дод. А.

Ілюстрації, таблиці і формули, які розміщені в додатках, нумерують у межах кожного додатка, наприклад: "рис. Д. 1.2" – другий рисунок першого розділу дод. Д; "формула (А. 1)" – перша формула дод. А.

3. ВИМОГИ ДО АВТОРЕФЕРАТУ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

Написання автореферату – заключний етап виконання магістерської роботи перед поданням її до захисту. Призначення автореферату – широке ознайомлення студентів, науково-практичних працівників з методикою дослідження, фактичними результатами та основними висновками магістерської роботи. Автореферат друкують державною мовою.

Автореферат має досить ґрунтовно розкривати зміст магістерської роботи, в ньому не повинно бути надмірних подробиць, а також інформації, якої нема в роботі.

Структурно автореферат складається із загальної характеристики роботи, основного змісту, висновків, списку опублікованих автором праць за темою роботи та анотацій українською, та російською або англійською мовами.

Загальна характеристика роботи, що подається в авторефераті, має відповідати наведеним у вступі до роботи її кваліфікаційним ознакам. Заголовки рубрик не треба виділяти в окремі рядки, достатньо вирізнити їх жирним шрифтом або курсивом і розмістити в підбір із текстом. Крім того, вказують структуру магістерської роботи, наявність вступу, певної кількості розділів, додатків, повний обсяг роботи в сторінках, а також обсяг, що займають ілюстрації, таблиці, додатки (із зазначенням їх кількості), список використаних джерел (із зазначенням кількості найменувань).

В основному змісті стисло викладається сутність магістерської роботи за розділами, він має дати повне і переконливе уявлення про виконану роботу.

Якщо вступна частина автореферату дає змогу скласти лише загальне враження про магістерську роботу, то основна, яка і є власне реферативною, дає більш повне уявлення про її зміст і побудову. У цій частині автореферату важливо показати, як були отримані результати, продемонструвати хід дослідження, викласти сутність використаних методів, навести дані щодо їх точності та трудомісткості, описати основні етапи досліджень. Нюанси висвітлення змісту магістерської роботи можуть

розрізнятися залежно від наукової галузі, теми та інших чинників. Проте у всіх випадках до автореферату доцільно вводити насамперед висновки та кінцеві результати.

Висновки складає стисла інформація про підсумки виконаної роботи, яка повинна відповідати загальним висновкам магістерської роботи.

Кожен науковий і прикладний висновок роботи треба формулювати чітко, конкретно (однозначно). Формулювання віддзеркалює суть і новизну зробленого. Але тут не можна доходити до рівня анотації. Наукові висновки подають звичайно ширше, ніж формулювання наукових положень, які захищають.

Прикладні (практичні) висновки повинні містити принцип або основу використання того чи того результату.

Суть автореферату полягає у точній відповідності змісту магістерської роботи, а його зміст – дає повне уявлення про наукову цінність і практичну значущість магістерської роботи.

Список опублікованих праць здобувача за темою магістерської роботи подають відповідно до вимог міждержавного стандарту з обов'язковим наведенням назв праць і прізвищ співавторів.

На останніх сторінках автореферату розміщують анотацію, яка має такий зміст:

- прізвище та ініціали здобувача;
- назва магістерської роботи;
- спеціальність (шифр і назва);
- місто, рік;
- основні ідеї, результати та висновки магістерської роботи.

Викладення матеріалу в анотації повинно бути стислим і точним. Належить використовувати синтаксичні конструкції, притаманні мові ділових документів, уникати складних граматичних зворотів. Необхідно використовувати стандартизовану термінологію, уникати маловідомих термінів і символів.

Після анотації наводять ключові слова. Ключовим словом називається слово або стійке словосполучення із тексту анотації, яке з точки зору інформаційного пошуку несе смислове навантаження. Сукупність ключових слів повинна відображувати поза контекстом основний зміст магістерської роботи. Загальна кількість ключових слів має бути не меншою трьох і не більшою десяти.

Ключові слова подають у називному відмінку, друкують у рядок, через кому.

Автореферат, друкують за тими самими правилами, встановленими для друкування магістерської роботи, із урахуванням певних особливостей.

За обсягом автореферат (без обкладинки та анотацій) не може бути меншим 9 та не перевищувати 15 аркушів при друкуванні через одинарний інтервал з розміщенням від 40 до 44 рядків на сторінці.

На лицьовій стороні обкладинки автореферату подаються: назва організації, прізвище, ім'я, по батькові здобувача; назва магістерської роботи; шифр і найменування спеціальності; підзаголовок "Автореферат роботи на здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня магістра з обліку і аудиту"; місто, рік. (див. дод. II).

Номери сторінок проставляються в центрі верхнього поля сторінки. Структурні частини автореферату не нумерують, їх назви друкують великими літерами симетрично тексту.

Автореферат магістерської роботи виконують у вигляді брошури формату А5 (148×210 мм) тиражем 7 примірників.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бюлетень ВАК України, № 2, 2000.
2. Освітньо-кваліфікаційна характеристика спеціаліста спеціальності 7.050106 "Облік і аудит" напряму підготовки 0501 – "Економіка і підприємництво". Міністерство освіти і науки України. Галузевий стандарт вищої освіти України. Видання офіційне. – К., 2004.
3. Корінько М.Д., Пантелєєв В.П., Корінько О.М. Випускна кваліфікаційна робота магістра: методика підготовки, написання та захисту: Навчальний посібник. 2-ге вид., доп. – К., 2007. – 104 с.
4. Підготовка та захист кваліфікаційних робіт (напряму підготовки "Облік і аудит"): Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів спеціальності 7.050106 "Облік і аудит"/ Ф.Ф. Бутинець та ін.; За заг. ред. Ф.Ф.Бутинця. – Житомир: ЖДТУ, 2009. – 144с.

Додаток А

Приклади тем для виконання магістерських робіт

1. Методика формування облікової політики та її аудит на підприємстві.
2. Методика і організація обліку основних засобів, аналіз ефективності їх використання.
3. Організація і методика обліку та внутрішнього контролю наявності та руху основних засобів.
4. Організація і методика обліку та аналізу амортизації основних засобів.
5. Методика обліку та контролю витрат на ремонт та поліпшення необоротних активів.
6. Методика і організація бухгалтерського та податкового обліку амортизації основних засобів (фондів).
7. Методика і організація обліку і аналізу переоцінки та зменшення корисності основних засобів.
8. Методика обліку і аналізу фінансової оренди.
9. Методика обліку і аналізу операційної оренди.
10. Організація і методика обліку та аудиту нематеріальних активів.
11. Облік і аналіз ефективності використання нематеріальних активів.
12. Організація і методика обліку та аудиту переоцінки необоротних активів.
13. Обліково-аналітичне забезпечення довгострокового фінансового інвестування.
14. Методика обліку і аудиту довгострокових фінансових інвестицій.
15. Обліково-аналітичне забезпечення капітального інвестування на підприємстві.
16. Методика обліку та внутрішнього контролю капітальних інвестицій підприємства.
17. Організація і методика обліку та аудиту капітального будівництва.
18. Методика обліку і аудиту придбання (виготовлення) основних засобів.
19. Методика обліку і аудиту придбання (вироснування) довгострокових біологічних активів.
20. Облік і аудит довгострокових біологічних активів підприємства.

21. Методика обліку та економічного аналізу довгострокової дебіторської заборгованості.
22. Організація та методика обліку і аудиту гудвілу.
23. Обліково-аналітичне забезпечення управління виробничими запасами підприємства.
24. Організація і методика обліку та аудиту виробничих запасів.
25. Методика обліку та аналізу ефективності використання виробничих запасів підприємства.
26. Організація і методика обліку та внутрішнього контролю виробничих запасів.
27. Облік і аудит поточних біологічних активів підприємства.
28. Методика обліку і аналізу витрат на виробництво.
29. Облік витрат на виробництво та методика аналізу виробничої собівартості продукції.
30. Обліково-аналітичне забезпечення управління витратами на виробництво.
31. Організація і методика обліку витрат на підприємстві за центрами формування фінансових результатів.
32. Організація і методика обліку витрат на підприємстві за центрами відповідальності.
33. Методика і організація обліку та аналізу прямих витрат на виробництво.
34. Методика обліку і розподілу загальновиробничих витрат та їх аналіз на підприємстві.
35. Організація управлінського обліку на підприємстві.
36. Організація бухгалтерського обліку витрат на підприємстві і калькулювання собівартості готової продукції підприємства.
37. Обліково-аналітичне забезпечення управління запасами готової продукції на підприємстві.
38. Облік витрат і методика калькулювання послуг бюджетних установ.
39. Організація і методика обліку та аудиту товарних запасів підприємства.
40. Методика обліку та внутрішнього контролю товарних запасів підприємства.
41. Обліково-аналітичне забезпечення управління товарними запасами на підприємстві.
42. Організація і методика обліку та внутрішнього контролю браку у виробництві.

43. Організація і методика обліку та внутрішнього контролю продукції сільськогосподарського виробництва.

44. Методика і організація обліку та аналізу товарообороту підприємства.

45. Методика обліку і організація внутрішнього контролю операцій з грошовими коштами підприємства.

46. Методика обліку і аудиту операцій з грошовими коштами підприємства.

47. Методика обліку і аудиту поточних фінансових інвестицій підприємства.

48. Організація і методика обліку і аудиту розрахунків з покупцями (замовниками) підприємства.

49. Обліково-аналітичне супроводження управління розрахунками з покупцями (замовниками) підприємства.

50. Методика обліку і аналізу дебіторської заборгованості підприємства.

51. Організація і методика обліку формування статутного капіталу та розрахунків з засновниками.

52. Організація і методика обліку і аудиту власного капіталу в акціонерних товариствах.

53. Організація і методика обліку та контролю формування і змін власного капіталу.

54. Організація і методика обліку та аналізу резервного і додаткового капіталу.

55. Обліково-аналітичне супроводження управління власним капіталом підприємства.

56. Методика обліку формування прибутку та контролю його використання.

57. Організація і методика обліку та аудиту фінансових результатів підприємства.

58. Методика обліку і аудиту забезпечення майбутніх витрат і платежів.

59. Облікове супроводження формування власного капіталу банку та його аналіз.

60. Організація і методика обліку та аудиту цільового фінансування і надходжень.

61. Обліково-аналітичне забезпечення управління довгостроковими зобов'язаннями підприємства.

62. Організація і методика обліку та аналізу розрахунків за кредитами банків.

63. Методика обліку і організація внутрішнього контролю розрахунків з постачальниками (підрядниками) підприємства.

64. Організація і методика обліку і аудиту розрахунків з постачальниками (підрядниками) підприємства.

65. Обліково-аналітичне супроводження управління розрахунками з постачальниками (підрядниками) підприємства.

66. Методика обліку і аналізу кредиторської заборгованості підприємства.

67. Організація і методика обліку і аудиту розрахунків за податками.

68. Обліково-аналітичне забезпечення управління розрахунками за податками підприємства.

69. Організація і методика податкового обліку на підприємстві, його взаємозв'язок з бухгалтерським обліком.

70. Організація і методика обліку і аудиту розрахунків за страхуванням.

71. Обліково-аналітичне забезпечення управління розрахунками підприємства за страхуванням.

72. Організація і методика обліку і внутрішнього контролю праці та її оплати на підприємстві.

73. Організація і методика обліку і аудиту розрахунків з персоналом підприємства.

74. Методика обліку оплати праці та аналізу фонду оплати праці на підприємстві.

75. Організація і методика обліку та аудиту розрахунків з учасниками (засновниками) товариства.

76. Організація і методика обліку та аудиту доходів від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) підприємства.

77. Методика обліку і аналізу доходів від операційної діяльності підприємства.

78. Організація і методика обліку доходів від фінансової та інвестиційної діяльності та їх аналіз на підприємстві.

79. Методика обліку і аудиту доходів і витрат від іншої звичайної діяльності підприємства.

80. Організація і методика обліку та аналіз витрат за елементами на підприємстві.

81. Обліково-аналітичне забезпечення управління собівартістю реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) підприємства.

82. Організація і методика обліку та аудиту собівартості реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) підприємства.

83. Організація і методика обліку та внутрішнього контролю адміністративних витрат підприємства.

84. Методика і організація обліку та аудиту адміністративних витрат підприємства.

85. Організація і методика обліку та аналізу адміністративних витрат підприємства.

86. Організація і методика обліку та внутрішнього контролю витрат підприємства на збут.

87. Методика і організація обліку та аудиту витрат підприємства на збут.

88. Організація і методика обліку та аналізу витрат підприємства на збут.

89. Обліково-аналітичне супроводження управління витратами фінансової та інвестиційної діяльності підприємства.

90. Методика обліку і аудиту надзвичайних доходів і витрат підприємства.

91. Обліково-аналітичне забезпечення управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємства.

92. Організація і методика обліку і аудиту експортних операцій підприємства.

93. Організація і методика обліку і аудиту імпорتنих операцій підприємства.

Додаток Б

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ КОРАБЛЕБУДУВАННЯ
ІМЕНІ АДМІРАЛА МАКАРОВА**

Завідуючий кафедрою
“Облік і економічний аналіз”

“__” _____ 200_р.

МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

Керівник роботи _____

Студент _____

200 р

Додаток В

РОЗДІЛ 2

ХАРАКТЕРИСТИКА СТАНУ ОРГАНІЗАЦІЇ І МЕТОДИКИ АУДИТУ ОБЛІКУ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ НА ЗАТ «ВОЗКО»

два рядка

2.1. Організація аудиту обліку готової продукції на ЗАТ «ВОЗКО»

два рядка

2.1.1. Планування аудиторської перевірки на ЗАТ «ВОЗКО». Протягом лютого 2008 р. на ЗАТ «ВОЗКО» проводилась аудиторська перевірка обліку готової продукції. Після загального ознайомлення з системою ведення бухгалтерського обліку досліджуваного підприємства, його організаційно-технологічних особливостей процесу виробництва, аудитор складає загальний план аудиту готової продукції на ЗАТ «ВОЗКО» за 2007 р.

Додаток Г

Взаємозв'язок розглянутих мотивуючих факторів системи центрів відповідальності та наслідків їх впливу на процес управління витратами зокрема й управління у цілому можна зобразити у вигляді схеми, що наведена на рис. 1.12.

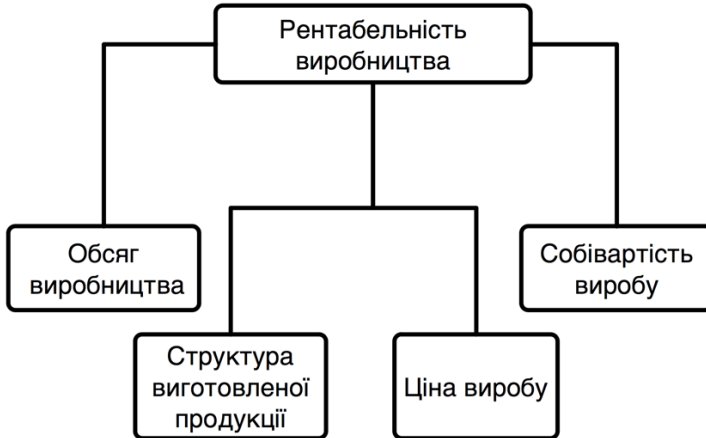

Рис. 1.12. Факторна модель показника рентабельності виробництва

Додаток Д

Розглянуті показники наведені у табл. 1.3.

Таблиця 1.3

Назва таблиці

Показник	Описання
1	2
показник 1	описання 1
показник 2	описання 2

Розглянуті показники наведені у табл. 1.5.

Таблиця 1.5

Назва таблиці

Показник	Описання
1	2
показник 1	описання 1
показник 2	описання 2

Продовж. табл. 1.5

1	2
показник 3	описання 3
показник 4	описання 4

Додаток Е

...пропоную встановити на основі розрахунків за формулою (1.4):

$$U_{oc} = \frac{U_o \times UC_o \times 100}{B_o^2} - \frac{U_b \times UC_b \times 100}{B_b^2}, \quad (1.4)$$

де U_{oc} — рівень витратоємності одного обороту, %;

$U_{o,b}$ — сума витрат обігу за звітний і базисний період;

$UC_{o,b}$ — середньорічні залишки обігових коштів за звітний і базисний період;

Додаток Ж

Додаток А

Додаток Б

Економічне обґрунтування зроблених пропозицій

Один
радіох

Б.1. Початкові дані для розрахунку економічного ефекту

Один
радіох

Текст додатку

Один
радіох

Б.2. Розрахунок економічного ефекту

Один
радіох

Текст додатку

Додаток И

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ КОРАБЛЕБУДУВАННЯ
ІМЕНІ АДМІРАЛА МАКАРОВА**

призвище, ім'я та по батькові студента

назва роботи

Спеціальність 8.050106 - “Облік і аудит”

АВТОРЕФЕРАТ

роботи на здобуття
освітньо-кваліфікаційного рівня магістра з
обліку і аудиту

Миколаїв - 200 р

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

АКТУАЛЬНІСТЬ ТЕМИ. Кардинальні зміни в структурі та формах власності, в організації та управлінні виробництвом обумовлюють необхідність удосконалення інформаційної системи бухгалтерського обліку, яка є основою прийняття управлінських рішень.

Важливим завданням, яке постало перед вітчизняною наукою та практикою бухгалтерського обліку, є формування такої інформації про виробничий процес, яка б об'єктивно та оперативно відображала господарську ситуацію в межах підприємства, спрямовувала управлінський персонал на вибір найбільш ефективних шляхів розвитку підприємств, зокрема харчової промисловості, яка задовольняє першочергові потреби суспільства. Її розвиток визначає рівень життя населення країни, його продовольчу забезпеченість і соціальний клімат у суспільстві, стимулює розвиток суміжних галузей та підвищує рівень зайнятості населення.

На сучасному етапі харчова промисловість знаходиться в занедбаному стані. Зміни, що відбуваються в економіці України негативно впливають на роботу підприємств молочної промисловості: обсяги виробництва молока в галузі тваринництва в Автономній республіці Крим знизились з 890,4 тис. т в 1990 р. до 374,8 тис. т у 2006 р., що спричинило скорочення обсягів переробки в 2 рази (з 62944 т у 1990 р. до 32040 т у 2006 р.). Це призвело до спаду рівня споживання молока та молокопродуктів на 8 % і в 2006 р. становило 159,3 кг на душу населення за рік, що в 2,5 рази менше раціональної норми споживання. Лібералізація зовнішньоекономічної діяльності та імпорт продовольчих товарів викликали жорстку конкуренцію на вітчизняному ринку продовольчих товарів у цілому та у молочній промисловості зокрема.

Одним з факторів, який забезпечує успішне функціонування підприємств в умовах сучасного конкурентного середовища, є створення нової системи одержання інформації про процес виробництва молочної продукції, застосування нетрадиційних для вітчизняної практики бухгалтерського обліку підходів до обліку витрат і виходу продукції, що впливатиме на зростання ефективності виробничої та господарської діяльності підприємств молочної промисловості.

МЕТА І ЗАВДАННЯ ДОСЛІДЖЕННЯ. *Метою магістерської роботи є розробка та наукове обґрунтування теоретико-методичних і практичних рекомендацій з удосконалення організації і методики бухгалтерського обліку та внутрішньогосподарського контролю процесу виробництва продукції молочної промисловості.*

Для досягнення поставленої мети в роботі сформульовано та вирішено такі завдання:

- визначити вплив організаційних і технологічних особливостей функціонування підприємств молочної промисловості на побудову обліку витрат і виходу продукції, що дозволить визначити особливості організації та ведення обліку процесу виробництва у зазначених підприємствах;
- дослідити і удосконалити існуючу класифікацію підприємств молочної промисловості з урахуванням особливостей їх діяльності;
- обґрунтувати необхідність створення центрів відповідальності на підприємствах молочної промисловості, для організації та розробки методики обліку за ними та з метою внутрішньогосподарського контролю за показниками господарської діяльності підрозділу і їх впливу на діяльність підприємства в цілому;
- удосконалити і теоретично обґрунтувати класифікацію витрат на виробництво підприємств молочної промисловості, на підставі аналізу переваг і недоліків вітчизняних і зарубіжних методів обліку витрат і методів калькулювання для чіткого визначення об'єктів калькулювання, об'єктів обліку та одиниць калькулювання;
- розробити теоретичні положення та обґрунтувати методику визначення показників господарської діяльності центру відповідальності на базі застосування трансфертних цін на підприємствах молочної промисловості;
- надати пропозиції щодо удосконалення організації і методики бухгалтерського обліку на підприємствах молочної промисловості з метою систематизації накопичення інформації на аналітичних рахунках;
- дослідити організацію і методику внутрішньогосподарського контролю з урахуванням особливостей діяльності підприємств молочної промисловості та надати пропозиції щодо їх удосконалення.

Об'єкт дослідження – сукупність господарських операцій, що складають процес виробництва продукції молочної промисловості.

Предмет дослідження – сукупність теоретичних і практичних питань організації та методики бухгалтерського обліку і внутрішньогосподарського контролю процесу виробництва продукції молочної промисловості.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ. При дослідженні теоретичних аспектів бухгалтерського обліку і внутрішньогосподарського контролю процесу виробництва продукції молочної промисловості застосовувалися методи індукції та дедукції, за допомогою яких визначено вплив організаційних

і технологічних особливостей виробництва на організацію обліку і контролю процесу виробництва на підприємствах молочної промисловості. Методи спостереження, порівняння, групування, аналізу і синтезу використовувалися при розкритті сутності понять: "центри відповідальності", "об'єкт обліку витрат", "об'єкт калькулювання", "метод обліку витрат", "трансфертні ціни", "внутрішньогосподарський контроль". Використання методів групування, порівняння, конкретизації, історичного та системного підходу дозволили визначити складові організації бухгалтерського обліку процесу виробництва продукції молочної промисловості та фактори впливу на неї. Для удосконалення методики бухгалтерського обліку процесу виробництва використовувався абстрактно-логічний метод.

ІНФОРМАЦІЙНОЮ БАЗОЮ ДОСЛІДЖЕННЯ стали праці вітчизняних і зарубіжних вчених, нормативні документи України та інших країн з бухгалтерського обліку, матеріали науково-практичних конференцій, довідково-інформаційні видання, фінансова і статистична звітність підприємств молочної промисловості Автономної республіки Крим, результати проведеного автором анкетного опитування.

НАУКОВА НОВИЗНА ОДЕРЖАНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ проведеного дослідження полягає в обґрунтуванні теоретичних положень і розробці рекомендацій з удосконалення організації та методики бухгалтерського обліку і внутрішньогосподарського контролю процесу виробництва продукції молочної промисловості, а саме:

удосконалено:

- організацію процесу поділу центрів відповідальності на підприємствах молочної промисловості на основі виділення центрів витрат, доходів і управління з урахуванням завдань бухгалтерського обліку, що дало змогу удосконалити методику бухгалтерського обліку процесу виробництва в частині сприяння точному розподілу витрат на виробництво пропорційно кількості отриманої продукції (напівфабрикатів), перерахованої в однопроцентне молоко (С. 8–9);

- теоретичні основи методики оцінки показників результатів господарської діяльності центрів відповідальності на основі запропонованої моделі вибору методів визначення трансфертних цін на прикладі виробничої діяльності підприємств молочної промисловості, що дозволяє формувати собівартість напівфабрикатів у кожному цеху і визначати ступінь впливу кожного центру відповідальності на фінансові результати діяльності підприємства (С. 9–10);

- теоретичні основи методики бухгалтерського обліку процесу виробництва в частині розробки системи аналітичних рахунків за кожним

видом продукції та переділом, з метою управління витратами, визначення причин перевитрат і можливих варіантів економії матеріальних ресурсів (С. 10–12);

дістали подальший розвиток:

- класифікація підприємств молочної промисловості за розміром (поділ підприємств запропоновано здійснювати за нормативною потужністю), ступенем спеціалізації та комбінування, терміном роботи протягом року, ступенем механізації та автоматизації, що дозволило окреслити особливості організації та методики обліку процесу виробництва у зазначених підприємствах (С. 6–7);

- виявлення організаційно-технологічних особливостей виробництва продукції молочної промисловості, що дозволило визначити напрями удосконалення методики та організації бухгалтерського обліку і внутрішньогосподарського контролю (С. 6–7);

- класифікацію витрат на виробництво у підприємствах молочної промисловості, яка відповідає сучасним вимогам, завданням і функціям бухгалтерського обліку, планування, контролю, аналізу витрат і розрахунку собівартості продукції в системі управління ефективністю виробництва; така класифікація є основою для визначення об'єктів калькулювання, об'єктів обліку калькуляційних одиниць (С. 7–8).

АПРОБАЦІЯ РЕЗУЛЬТАТІВ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ. Основні результати дослідження, викладені в магістерській роботі, доповідалися, обговорювалися та отримали позитивну оцінку на III Всеукраїнській науково-практичній конференції "Актуальные проблемы социально-экономического развития регионов" (м. Сімферополь, Кримський інженерно-педагогічний університет, 19 квітня 2007 р.); Міжнародній науково-практичній конференції "Научное обеспечение процессов реформирования экономических отношений в условиях глобализации" (м. Сімферополь, Кримський інститут бізнесу, 20–22 квітня 2007 р.); науковій конференції "Научное обеспечение агропромышленного комплекса Крыма" (м. Сімферополь, Південна філія "Кримський агротехнологічний університет" Національного аграрного університету, 15–17 травня 2007 р.); VI-й Міжнародній науковій конференції "Наукові дослідження в сфері бухгалтерського обліку. Контролю та аналізу: теоретико-практичне значення та напрями подальшого розвитку" (м. Житомир, Житомирський державний технологічний університет, 18–19 жовтня 2007 р.).

ПУБЛІКАЦІЇ. За результатами дослідження опубліковано 12 наукових праць.

СТРУКТУРА ТА ОБСЯГ РОБОТИ. Магістерська робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, додатків, списку використаних джерел із 191 найменувань, з них іноземних 5. Робота містить 19 таблиць, 29 рисунків і 15 додатків. Основний зміст магістерської роботи викладено на 166 сторінках друкованого тексту.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ

У вступі обґрунтовано актуальність теми магістерської роботи, сформульовано мету і завдання, об'єкт і предмет дослідження, визначено наукову новизну та практичне значення одержаних результатів.

Перший розділ "Побудова системи бухгалтерського обліку і контролю процесу виробництва продукції молочної промисловості: теоретико-організаційні аспекти" присвячено розв'язанню невирішених питань теорії побудови системи бухгалтерського обліку і внутрішньогосподарського контролю процесу виробництва продукції молочної промисловості щодо впливу організації виробництва на побудову бухгалтерського обліку, вивчення класифікації витрат як інформаційного джерела прийняття рішень та формування методики обліку.

З метою визначення особливостей організації та методики бухгалтерського обліку процесу виробництва у підприємствах молочної промисловості, а також окреслення кола проблемних питань обґрунтовано вплив на побудову системи бухгалтерського обліку виду підприємства згідно із удосконаленою класифікацією (табл. 1).

Таблиця 1

Особливості побудови обліку процесу виробництва згідно із запропонованою класифікацією підприємств молочної промисловості

Класифікаційна група	Проблеми, що виникають в обліку процесу виробництва
1	2
1. За розміром (нормативною потужністю)	
Великі	Розподіл непрямих матеріальних, загальновиробничих витрат, визначення оптимальної бази їх розподілу
Середні	Облік залишків не використаної сировини та матеріалів, розподіл цехових витрат
Малі	Всі витрати на виробництво відносяться безпосередньо на виготовлену продукцію

Класифікаційна група	Проблеми, що виникають в обліку процесу виробництва
2. За ступенем спеціалізації та комбінування	
Спеціалізоване виробництво	Визначення кількості та вартості залишків невикористаної сировини і матеріалів та їх списання
Комбіноване виробництво	Вибір бази розподілу загальновиробничих витрат між видами продукції
3. За ступенем механізації та автоматизації виробничого процесу	
Частково автоматизовані	Розділ загальновиробничих витрат, сума яких досить значна
Повна автоматизація	Розподіл амортизаційних відрахувань і витрат на обслуговування виробничого обладнання
4. За періодом роботи протягом року	
Безперервної дії	Визначення бази розподілу для кожного виду витрат. Найскладнішим є облік прямих матеріальних витрат і цехових витрат
Періодичне виробництво	Розподіл амортизаційних відрахувань виробничого приміщення, витрат на ремонт і модернізацію виробничого обладнання тощо. Визначення собівартості сухого молока.

Основними проблемними питаннями побудови системи обліку і контролю процесу виробництва молочної продукції є:

1) на малих підприємствах і підприємствах із спеціалізованим виробництвом ведеться спрощений облік процесу виробництва, адже існують проблеми з розподілом непрямих матеріальних і цехових витрат між видами продукції, що виробляється;

2) на великих і середніх підприємствах, підприємствах з комбінованим виробництвом, частковою автоматизацією, безперервним виробничим циклом облік процесу виробництва ускладнюється вибором бази розподілу непрямих матеріальних витрат, загальновиробничих витрат, визначенням і розподілом залишків використаних у виробництві сировини та матеріалів;

3) на підприємствах з періодичним виробництвом і повною автоматизацією виробничого циклу бухгалтерського обліку процесу виробництва молочної продукції ускладнюється значним зростанням собівартості продукції через збільшення амортизаційних відрахувань і витрат з обслуговування виробничого обладнання.

На досліджуваних підприємствах, а саме на ВАТ "Криммолоко", ВАТ "Новатор", ВАТ "Красногвардійський маслозавод", ЗАТ "Євпаторійський міськмолокозавод", які належать, згідно із запропонованою класифікацією, до великих, управління не децентралізоване. Це впливає на організацію бухгалтерського обліку витрат і формування собівартості готової продукції та не дає можливості своєчасно виявити відхилення фактичних витрат на одиницю продукції від нормативних.

На основі проведеного аналізу запропонованих різними науковцями ознак класифікації витрат і з урахуванням технологічних особливостей підприємств молочної промисловості з'ясовано, що однією із найбільш оптимальних і об'єктивних класифікацій, яка відповідає сучасним вимогам, завданням і функціям бухгалтерського обліку для потреб управління, планування, контролю, аналізу витрат і розрахунку собівартості продукції в системі управління ефективністю виробництва, є наступна класифікація: за економічним змістом (за елементами і статтями витрат); залежно від способу віднесення до собівартості (прямі та непрямі); залежно від обсягу виробництва (змінні та постійні); за ступенем готовності (готова продукція, напівфабрикати, незавершене виробництво); за ефективністю використання (нормативні та фактичні); за господарськими процесами (витрати на постачання, витрати на виробництво, витрати на реалізацію); за функціями (технологічні, збутові, управлінські).

Прийнята на підприємстві класифікація витрат є основою для визначення об'єктів калькулювання, об'єктів обліку і калькуляційних одиниць. Визначено, що у молочній промисловості об'єктами калькулювання є види готової продукції та напівфабрикати власного виробництва. Особливістю молочної промисловості є те, що для одних центрів відповідальності конкретний об'єкт калькулювання є готовою продукцією, а для інших – це лише напівфабрикат, якому необхідно пройти кілька стадій обробки, щоб перетворитися на готову продукцію і бути реалізованим споживачу.

Виходячи із особливостей виробничого процесу та переліку прийнятих на підприємстві об'єктів калькулювання, формується перелік об'єктів обліку витрат, тобто склад центрів відповідальності підприємства, видів продукції, переділів, витрати яких необхідно обліковувати окремо. Об'єкт обліку витрат на виробництво продукції молочної промисловості визначено як ознаку, на основі якої відбувається групування виробничих витрат для цілей визначення та управління собівартістю.

З об'єктами калькулювання тісно пов'язані калькуляційні одиниці, які є вимірниками об'єкта калькулювання. На досліджуваних підприємствах

калькуляційною одиницею є тонна продукції кожного виду. Однак крім такої загальної калькуляційної одиниці, використовуються також індивідуальні, які є натуральними одиницями, залежно від об'єму упаковки.

Проведено критичний аналіз підходів до визначення ролі внутрішньогосподарського контролю в системі управління процесом виробництва. Відсутність належної уваги науковців до розробки організації та методики внутрішньогосподарського контролю на підприємствах молочної промисловості впливає на його якість і своєчасність, що відображається на управлінні процесом формування собівартості готової продукції (напівфабрикатів). Дослідження показали низьку ефективність діючої системи внутрішньогосподарського контролю процесу виробництва на підприємствах молочної промисловості.

Внутрішньогосподарський контроль є багатоаспектним явищем, під яким необхідно розуміти систему, що включає в себе об'єкт, суб'єкт, сукупність методів і процедур, які використовують суб'єкти контролю для постійного спостереження за ефективністю здійснення господарської діяльності підприємства, шляхом своєчасного виявлення недоліків і помилок у господарюванні та прийняття рішень щодо усунення причин їх виникнення.

Практична реалізація розроблених теоретичних положень, пов'язаних з організацією бухгалтерського обліку і внутрішньогосподарського контролю процесу виробництва продукції молочної промисловості, є основою для отримання точної і оперативної інформації про витрати на виробництво та вихід продукції; прийняття ефективних управлінських рішень.

У другому розділі "Організація і методика бухгалтерського обліку і контролю процесу виробництва продукції молочної промисловості" здійснено порівняльний аналіз вітчизняних і зарубіжних методів обліку витрат і методів калькулювання, формування системи управління на підприємстві як основи організації бухгалтерського обліку і внутрішньогосподарського контролю процесу виробництва молочної продукції за центрами відповідальності, запропоновано алгоритм вибору методу розрахунку трансфертних цін.

Відсутність точного встановлення обов'язків і повноважень керівників структурних підрозділів, невизначеність обсягів діяльності та результативних показників, впливають на ускладнення системи бухгалтерського обліку процесу виробництва і на оперативність управління підприємством у цілому, що потребує визначення оптимальної методики обліку процесу виробництва молочної продукції в умовах обліку за центрами відповідальності та визначення ціни напівфабрикату.

На основі порівняння вітчизняних (позамовний, попередільний, нормативний, ненормативний, напівфабрикатний, безнапівфабрикатний) і зарубіжних (Jit-калькулювання, калькулювання за останньою операцією, калькулювання за стадіями життєвого циклу, таргет-костинг, абзорпшен-костинг, директ-костинг, стандарт-костинг) методів калькулювання визначено, що вітчизняні методи калькулювання є більш пристосованими до використання. На досліджуваних підприємствах використовується нормативний метод обліку та калькулювання, але співставлення фактичних даних з нормативними може бути здійснено тільки по завершенню місяця, що не дає можливості своєчасно виявити відхилення фактичних витрат від нормативних.

Для вирішення виявлених проблемних питань необхідно сформувати децентралізовану систему управління, яка б давала змогу приймати рішення кожному менеджеру та розподіляти відповідальність в частині планування і контролю за витратами й результатами діяльності підрозділів. Це вказує на доцільність створення центрів відповідальності для забезпечення оперативного та ефективного управління підприємством у цілому.

Критичний аналіз пропозицій вчених дав змогу розробити класифікацію центрів відповідальності для підприємств молочної промисловості, яка включає центри витрат, доходів і центри управління у розрізі процесів постачання, виробництва, збуту та управління. Створення вказаних центрів відповідає організаційним, технологічним, виробничим і фінансовим особливостям діяльності підприємств молочної промисловості. Виділення додаткових центрів відповідальності стане доцільним у випадку значного розширення асортименту продукції та господарської діяльності в цілому.

Поділ підприємства на центри відповідальності дозволяє визначити всі можливі види витрат, які виникатимуть при виробництві готової продукції в кожному центрі. На досліджуваних підприємствах застосовується класифікація витрат за такими ознаками: за економічним змістом, залежно від способу віднесення до собівартості, залежно від обсягу виробництва, за ефективністю використання, за функціями. Така класифікація є неповною, тому виникає необхідність класифікувати витрати за центрами відповідальності.

Виходячи із запропонованого поділу підприємств на центри відповідальності, визначено, що найбільш доцільним є попередільний метод калькулювання з використанням напівфабрикатного або безнапівфабрикатного способу.

Виробництво напівфабрикатів та їх передача між центрами відпові-

дальності потребує визначення трансфертної ціни реалізації кожного виду напівфабрикату в межах підприємства. У ВАТ "Криммолоко", ВАТ "Новатор", ВАТ "Красногвардійський маслозавод", ЗАТ "Євпаторійський міськмолокозавод" внутрішня трансфертна ціна переміщення напівфабрикатів між цехами не розраховується, що не дає можливості визначити фінансовий результат за кожним центром відповідальності та підприємства в цілому. Визначені фінансові результати допомогли б виявити не ефективно працюючі центри відповідальності та напрями поліпшення їх роботи. На основі дослідження підходів до визначення трансфертних цін (за ринковими цінами, за витратами, договірні ціни) розроблено алгоритм вибору методу розрахунку трансфертних цін (рис. 1).

Визначено, що для вибору методу розрахунку трансфертних цін потрібно оцінити його вплив на діяльність окремого структурного підрозділу (центру відповідальності) та підприємства зокрема. Розрахунки, проведені в дисертації, показали, що найнижча внутрішня трансфертна ціна формується при використанні методу ринкової ціни, а найвища – методом повних витрат.

Дотримання розроблених рекомендацій дасть змогу оперативно управляти витратами на виробництво у кожному центрі відповідальності та впливати на показники фінансового стану підрозділу та підприємства в цілому.

У третьому розділі "Удосконалення бухгалтерського обліку і контролю процесу виробництва продукції молочної промисловості" розроблено систему аналітичних рахунків у розрізі центрів відповідальності та видів готової продукції та, на основі цього, – методику бухгалтерського обліку витрат на виробництво молочної продукції; запропоновано схему організації системи внутрішньогосподарського контролю процесу виробництва продукції молочної промисловості, розроблено зведені робочі документи, які дозволяють здійснювати оперативний контроль витрат на виробництво.

Виходячи з цього, розроблено методику бухгалтерського обліку процесу виробництва в кожному структурному підрозділі підприємства, яка передбачає: чітке визначення норм і нормативів витрачання сировини та матеріалів, додаткових запасів, загальновиробничих витрат; вибір способу визначення внутрішніх цін передачі напівфабрикатів між підрозділами підприємства; розробку аналітичних рахунків сировини та матеріалів, видів готової продукції та, що найбільш важливо, центрів відповідальності. Дотримання запропонованої методики дасть змогу: достовірно

визначати собівартість напівфабрикатів і готової продукції, уникаючи необґрунтованого включення до її складу витрат, не пов'язаних з виробничим процесом; виявляти відхилення від встановлених норм витрачання та причин таких відхилень, що дасть змогу уникати та запобігати їх у майбутньому; впливати на фінансові результати діяльності кожного центру відповідальності та підприємства в цілому. Використання трансфертних цін згідно із запропонованим методом їх розрахунку на основі повних витрат дасть змогу отримати додаткові доходи структурним підрозділам, що, в свою чергу, вплине на доходність підприємства.

Особлива роль внутрішньогосподарського контролю проявляється за умови побудови обліку процесу виробництва за центрами відповідальності, адже це дає змогу контролювати діяльність осіб, які несуть відповідальність за витрати, що мають місце у відповідних підрозділах. Визначено, що саме внутрішньо-господарський контроль є ефективним засобом забезпечення надання достовірної інформації адміністрації підприємства про показники діяльності центрів відповідальності та їх вплив на фінансовий результат суб'єкта господарювання, але за умови раціональної його організації. На основі організаційно-технологічних особливостей діяльності підприємств молочної промисловості та за умови організації бухгалтерського обліку витрат за центрами відповідальності розроблено схему організації внутрішньогосподарського контролю. При цьому наголошено на обов'язковому дотриманні основних принципів контролю (синхронність, регулярність, наявність зв'язків, динамічність, систематичність, раптовість), адже мінімальні відхилення від них можуть призвести до негативних наслідків управління підприємством.

На основі виявлених особливостей організації внутрішньогосподарського контролю на підприємствах молочної промисловості рекомендовано прийняти й затвердити Положення про організацію внутрішньогосподарського контролю в центрах відповідальності, згідно з яким кожному структурному підрозділу надається статус і місце самостійного підрозділу в системі управління підприємством.

Практичне використання запропонованих методів контролю та узагальнення його результатів в аналітичних документах дозволить: підвищити об'єктивність і достовірність обліку витрат на виробництво; знизити трудомісткість обліку порівняно з традиційною організацією нормативного обліку та, разом з тим, підвищити наочність і аналітичну інформованість на підставі врахованих результатів проведених контрольних заходів; посилити контроль за витратами на виробництво та виходом про-

дукції безпосередньо за центрами відповідальності, носіями, відповідальними особами, причинами та винуватцями необґрунтованих витрат у процесі виробництва, що необхідно для оперативного прийняття управлінських рішень з метою негайного усунення недоліків; побудувати систему обліку та контролю, яка б відповідала єдності розвитку їх форм і змісту з метою задоволення інформаційних потреб управління.

ВИСНОВКИ

У магістерській роботі наведено теоретичне узагальнення і вирішення наукового завдання, яке полягає в дослідженні організації та методики бухгалтерського обліку і внутрішньогосподарського контролю процесу виробництва продукції молочної промисловості, їх теоретичному обґрунтуванні та розробці практичних рекомендацій. Основні висновки, що підтверджують результати проведеного дослідження, мають таке трактування:

1. Відсутність внутрішньогосподарського контролю на підприємствах молочної промисловості зумовила необхідність розробки схеми організації системи внутрішньогосподарського контролю витрат на виробництво. Ця схема містить детальний перелік основних елементів системи контролю для кожного центру відповідальності відповідно до технологічних особливостей виробництва молочної продукції. Застосування пропозиції дає змогу організувати паралельний контроль за процесом виробництва кожним центром відповідальності та розробити схему документообігу щодо забезпечення інформацією про витрати на виробництво молочної продукції між структурними підрозділами, які в ній зацікавлені.

2. В умовах ринкової економіки найбільш ефективним є поділ підприємства на центри відповідальності, що дозволяє оперативно отримувати достовірну інформацію про витрати на виробництво та вихід продукції кожного структурного підрозділу, виявляти відхилення від встановлених норм і нормативів, приймати відповідні управлінські рішення, контролювати основні показники діяльності центрів відповідальності та підприємства в цілому. На основі узагальнення переваг і недоліків існуючих класифікацій центрів відповідальності розроблено власну класифікацію центрів відповідальності для підприємств молочної промисловості (центри витрат, доходів, управління).

3. На підприємствах молочної промисловості облік процесу виробництва ведеться на одному аналітичному рахунку (в цілому по готовій

продукції, а не за її видами), що значно ускладнює процес калькулювання та впливає на його точність. Виходячи з цього розроблено методику обліку процесу виробництва молочної продукції в кожному структурному підрозділі підприємства, яка передбачає чітке визначення норм і нормативів витрат сировини та матеріалів, додаткових запасів, загально-виробничих витрат; вибір чіткого алгоритму визначення внутрішніх цін передачі напівфабрикатів між підрозділами підприємства; розробку аналітичних рахунків сировини та матеріалів, видів готової продукції та, що найбільш важливо, центрів відповідальності. На основі удосконаленої методики обліку процесу виробництва запропоновано порядок документообороту за розробленими первинними обліковими документами.

Запропонована методика обліку процесу виробництва надасть змогу чітко та оперативно визначати собівартість напівфабрикатів і готової продукції, виявляти відхилення від норм, причини їх виникнення та заходи з їх уникнення в майбутньому, впливати на показники фінансових результатів діяльності кожного центру відповідальності та підприємства в цілому.

4. Формування фінансових результатів господарювання у досліджуваних підприємствах здійснюється в кінці звітної періоду, що не дає можливості визначати, який виробничий підрозділ негативно впливає на нього. Для вирішення цієї проблеми запропоновано створити центри відповідальності з формуванням в них фінансових результатів на базі трансфертної ціни. На основі аналізу методів розрахунку трансфертних цін напівфабрикатів розроблено алгоритм їх вибору, який враховує цінову політику підприємства, систему обліку процесу виробництва, кількість виробничих центрів відповідальності, їх вплив на показники діяльності кожного центру відповідальності та підприємства в цілому.

5. Невизначеність впливу організаційних і технологічних особливостей функціонування підприємств молочної промисловості на побудову обліку витрат впливає на управління діяльністю підприємств в цілому, що зумовило необхідність удосконалити класифікацію підприємств за розміром (поділ підприємств запропоновано здійснювати за нормативною потужністю), ступенем спеціалізації та комбінування, терміном роботи протягом року, ступенем механізації та автоматизації. Запропонована класифікація дозволила визначити особливості побудови обліку процесу виробництва на кожному із виділених видів підприємств та основні проблемні питання, які виникають при організації та веденні обліку процесу виробництва молочної продукції для подальшого їх вирішення.

6. Виділення на підприємствах центрів відповідальності потребує

удосконалення і теоретичного обґрунтування класифікації витрат на виробництво у підприємствах молочної промисловості, яка повинна відповідати сучасним вимогам, завданням і функціям обліку, планування, контролю, аналізу витрат і розрахунку собівартості продукції в системі управління ефективністю виробництва.

На основі проведеного аналізу запропонованих різними науковцями ознак класифікації витрат і з урахуванням технологічних особливостей підприємств молочної промисловості запропоновано класифікувати витрати за наступними ознаками: за економічним змістом, залежно від способу віднесення до собівартості, залежно від обсягу виробництва, за ступенем готовності, за ефективністю використання, за господарськими процесами, за функціями.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

1. Майданевич Ю.П. Проблеми обліку, аналізу і звітності в умовах застосування автоматизованої системи управління // Вісник Житомирського інженерно-технологічного інституту. Економічні науки. – 2002. – № 18. – С. 65–67.

2. Майданевич Ю.П. Состояние производства молока и его переработки в Крыму // Ученые записки Таврического национального университета им. В.И. Вернадского. – 2006. – Т. 19 (58), № 1.- С. 129–135.

3. Майданевич Ю.П. Аналіз методів обліку витрат і методів калькулювання: перспективи застосування на підприємствах молочної промисловості // Культура народів Причорномор'я. – 2006. – № 93. – С. 104–109.

4. Майданевич Ю.П. Особливості технології та організації виробництва молочної продукції та їх вплив на побудову обліку витрат і калькулювання // Вісник Житомирського державного технологічного університету. Економічні науки. – 2007. – № 1(39). – С. 117–124.

5. Майданевич Ю.П. Вплив внутрішніх трансфертних цін на собівартість молочної продукції // Экономика и управление. – 2007. – № 2. – С. 48–54.

6. Майданевич Ю.П., Гладченко Л.М. Документування операцій, пов'язаних з виробництвом молочної продукції // Теорія та методологія бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. Міжнародний збірник науко-

вих праць/ Серія: Бухгалтерський облік, контроль і аналіз. – Житомир: ЖДТУ, 2007. – Вип. 7. – С. 104–110. (Особистий внесок – здобувачем виконано дослідження в частині розробки форм первинних і зведених документів).

7. Майданевич Ю.П. Організація внутрішньогосподарського контролю на підприємствах молочної промисловості // Вісник Житомирського державного технологічного університету. Економічні науки. – 2007. – № 2(40). – С. 118–126.

8. Майданевич Ю.П. Методика обліку витрат на виробництво продукції молочної промисловості // Економіка: проблеми теорії та практики: Збірник наукових праць в 4 т. – Дніпропетровськ: ДНУ, 2007. – Вип. 229. – Т. II. – С. 492–503.

АНОТАЦІЯ

Майданевич Ю.П. Облік і контроль процесу виробництва продукції молочної промисловості: організація і методика. – Рукопис.

Магістерська робота на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.09 – бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності). – Національний аграрний університет, Київ, 2008.

Магістерська робота присвячена розробці рекомендацій з удосконалення організації і методики бухгалтерського обліку та внутрішньогосподарського контролю процесу виробництва на основі вивчення та вирішення проблемних питань, пов'язаних з обліком і контролем витрат і виходу продукції на підприємствах молочної промисловості.

У магістерській роботі визначено вплив організаційних і технологічних особливостей функціонування підприємств молочної промисловості на побудову обліку процесу виробництва для розробки рекомендацій щодо управління господарською діяльністю підприємств молочної промисловості. Удосконалено систему управління та обліку процесу виробництва шляхом поділу підприємств молочної промисловості на центри відповідальності. Запропоновано і теоретично обґрунтовано класифікацію витрат для практичного застосування підприємствами молочної промисловості. Надано рекомендації з удосконалення методики обліку витрат шляхом дослідження переваг і недоліків вітчизняних і зарубіжних методів обліку витрат і методів калькулювання. Запропоновано здійснювати розподіл непрямих витрат пропорційно кількості отриманої продукції

(напівфабрикатів), перерахованих в однопроцентне молоко, для більш точного їх розподілу. Розроблено алгоритм вибору методу розрахунку трансфертних цін для удосконалення системи калькулювання собівартості молокопродукції. Запропоновано до використання методику обліку витрат на виробництво молочної продукції, що удосконалило систему обліку процесу виробництва на підприємствах молочної промисловості. Удосконалено і теоретично обґрунтовано систему контролю процесу виробництва шляхом розробки схеми організації внутрішньогосподарського контролю процесу виробництва молочної продукції та форм звітних зведених документів.

Ключові слова: витрати, калькулювання, облік процесу виробництва, облік витрат на виробництво, методи обліку витрат, методи калькулювання, центри відповідальності, трансфертні ціни, внутрішньогосподарський контроль.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
1. ВИМОГИ ДО ЗМІСТУ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ.....	5
1.1. Загальні положення магістерської роботи.....	5
1.2. Вимоги до теми магістерської роботи.....	5
1.3. Структура магістерської роботи.....	7
1.4. Вимоги до титульного аркуша магістерської роботи.....	7
1.5. Вимоги до вступу.....	7
1.6. Вимоги до першого розділу.....	9
1.7. Вимоги до другого розділу.....	9
1.8. Вимоги до третього розділу.....	10
1.9. Вимоги до висновків та додатків.....	11
2. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ....	12
2.1. Загальні вимоги до оформлення.....	12
2.2. Вимоги до нумерації.....	13
2.3. Вимоги до ілюстрацій.....	15
2.4. Вимоги до таблиць.....	15
2.5. Вимоги до формул.....	16
2.6. Вимоги до посилань.....	17
2.7. Вимоги до списку використаних джерел.....	18
2.8. Вимоги до додатків.....	20
3. ВИМОГИ ДО АВТОРЕФЕРАТУ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ.	21
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	24
ДОДАТКИ.....	25

Навчальне видання

**ІВАТА Вячеслав Вікторович
КІСКІНА Юлія Олександрівна
МАЙДАНЕВИЧ Юлія Петрівна
ТРОФІМОВ Андрій Олегович**

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до виконання магістерських робіт
студентами V курсу денної форми навчання
інженерно-економічного факультету
спеціальності 8.050106 "Облік і аудит"
на присвоєння кваліфікації "Магістр з обліку і аудиту"**

За редакцією О.В. Погорелової. Л.Б. Прокоповича

(українською мовою)

Комп'ютерна верстка *М. В. Удод*
Коректор *М.О. Паненко*

Свідectво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців,
виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції
ДК № 2506 від 25.05.2006 р.

Підписано до друку 26.06.09. Папір офсетний. Формат 60×84/16.
Друк офсетний. Гарнітура "Таймс". Ум. друк. арк. 3,1. Обл.-вид. арк. 3,3.
Тираж 100 прим. Вид. № 33. Зам. № 246. Ціна договірна

Видавець і виготівник Національний університет кораблебудування,
54002, м. Миколаїв, вул. Скороходова, 5

This image shows a single sheet of white paper with horizontal blue ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.